

Szellemi hanyatlás és magatartászavar Parkinson-kórban: fontos információk betegek részére

MILYEN GONDOLKODÁSI PROBLÉMÁK LÉPHETNEK FEL PARKINSON-KÓRBAN?

A Parkinson-kóros (PK) betegek jelentős részénél a memória és a gondolkodási (kognitív) funkciók normálisak. Azonban, az életkorral együtt járó enyhe feledékenység mellett a Parkinson-kór súlyosbodásával a figyelem, gondolkodás és memória súlyosabb zavarai is megjelenhetnek.

A PK-ban az alábbi kognitív nehézségek jellemzőek:

- A figyelem és a koncentráció zavara
- A tervezés zavara (például egy zsúfolt nap menetének megszervezése)
- Nehézség egy bonyolult beszélgetés követésében vagy problémák megoldásában
- Lassabb gondolkodás
- Nehezebb az események vagy azok részleteinek felidézése; de célzások, emlékeztetők segíthetnek.

Amennyiben a tünetek enyhék, és nem zavarják jelentősen a mindennapi életet, akkor **enyhe kognitív zavarról** beszélünk. Hogyha a tünetek olyan súlyosak, hogy a rendszeresen akadályozzák a napi tevékenységet, akkor azt demenciának hívjuk.

MIÉRT ALAKULNAK KI KOGNITÍV PROBLÉMÁK?

A szellemi képességek károsodása akkor jelentkezik, amikor a PK károsítja a figyelemért, gondolkodásért, memóriáért felelős agyterületeket. Ez általában a betegség előrehaladott stádiumában, vagy 65 évesnél idősebb életkorban tapasztalható.

HALLUCINÁCIÓK ÉS TÉVESZMÉK

A Parkinson-kóros betegek, akiknél szellemi hanyatlás áll fenn, tapasztalhatnak hallucinációkat, érzékszálódásokat. Hallucinációnak azt nevezzük, amikor valaki éber állapotban valóságban nem létező jelenségeket lát vagy hall. PK-ban főleg vizuális hallucinációk jelennek meg, jellemzően állatok vagy emberek képe. Kezdetben a legtöbben felismerik, hogy a látott képek nem valóságosak. Később egyre nehezebbé válik eldönteni, hogy mi valóságos és mi nem. A Parkinson-kóros betegeknek illúzióik is lehetnek, például a falon látott foltot rovarnak képzelik. A téveszmék kóros gondolatok, amelyek nem valóságos tényeken alapulnak. Gyakori téveszme, hogy a házban több ember is lakik,

a házastárs a beteget megcsalja, esetleg valaki meglopja. Ilyen téveszmék a Parkinson-kór késői fázisában fordulhatnak elő.

Enyhe hallucinációk, melyeket a beteg maga is felismer, nem igényelnek kezelést. Fontos, hogy az orvosa kizárja a fertőzést, különösen a húgyutak területén, illetve megállapítsa, hogy a beállított gyógyszeres kezelése nem provokálhatja-e a hallucinációkat, téveszméket. Az egyéb okból (fájdalomra, alvás segítésére) rendszeresen alkalmazott terápia módosításával gyakran csökkenthetők a hallucinációk és téveszmék. Ha ezek a módosítások nem vezetnek eredményre, az orvosa megpróbálhatja csökkenteni a Parkinson-kór miatt szedett gyógyszereit. Ha ez nem segít, vagy a mozgásteljesítménye így romlik, akkor az orvosa felírhat a kognitív teljesítményt javító gyógyszert. Ezen kívül, a clozapin és a quetiapin segíthetnek csökkenteni a hallucinációkat vagy a téveszméket, de mellékhatásuk álmoság lehet. Clozapin szedése mellett a vérkép rendszeres ellenőrzése is szükséges.

MIT TUDOK TENNI A SZELLEMI HANYATLÁS ELLEN?

A kognitív teljesítményre pozitív hatással lehet a megfelelő tornagyakorlatok végzése, diéta, az alvás és a vérnyomás optimális beállítása.

Tájékoztassa orvosát arról, ha a gondolkodás, az emlékezet, vagy a döntéshozatal nehézségei akadályozni kezdik a mindennapokban. Ekkor az orvosa valószínűleg tesztekkel fogja felmérni a kognitív funkciókat, átnézi a gyógyszerelését, hogy a PK vagy más betegség miatt szedett szerek közül valamelyik ronthatja-e ezeket a funkciókat. A rendszeres gyógyszerbevitelben adagolódoboz vagy emlékeztetők segíthetnek.

Hogyha az emlékezet zavar súlyosá válik:

- Családja és orvosa segítségével tervezzék meg az otthoni gondozását illetve egyéb ápolási lehetőségeket
- Egy megbízható gondnok adjon meghatalmazást, a helyi törvényeknek megfelelően. Ha Ön tovább nem képes rá, a gondnok képviselheti Önt, intézheti pénzügyeit, kifizetheti a számláit, stb. Meghatalmazás nélkül az ügyintézés bonyolult, költséges lehet.
- Bizonyosodjon meg róla, hogy vagyonaival kapcsolatos rendelkezései jogilag érvényesek-e. Ezeket súlyos szellemi leépülés esetén már nem fogja tudni megváltoztatni.

International Parkinson and
Movement Disorder Society

Szellemi hanyatlás és magatartászavar Parkinson-kórban: fontos információk betegek részére

LÉTEZIK-E KEZELÉS?

A tanulmányok szerint egyes gyógyszerek javíthatják a demencia tüneteit Parkinson-kórban. Ezek közé tartozik a rivastigmin, donepezil, galantamin és memantin. A szerek hatása egyénileg változó lehet. Leggyakoribb mellékhatásuk a hányinger és hasmenés.